

RAAHEN KAUPUNKI

Pyhtilänkankaan kaavarungon ja asemakaavan luontoselvitys

Sisältö

1	JOHDANTO	2
2	KASVILLISUUS	2
2.1	Yleiskuvaus	2
2.2	Uhanalaiset ja huomioitavat kasvit ja käävät	4
2.3	Huomioitavat luontotyypit	5
3	LINNUSTO	5
3.1	Suojelullisesti huomattavat lajit	5
4	LIITO-ORAVA	7
5	SUOJELUALUEET	7
6	SUOSITUKSET MAANKÄYTÖN SUUNNITTELULLE	7
7	LÄHTEET	8

Liitteet

Liite 1 Pyhtilänkankaan kasvillisuuskuviointi

Pöyry Finland Oy

FM Tiina Sauvola
FT Petri Lampila
Ympäristöasiantuntija Harri Taavetti

Tutkijantie 2 A
FI-90590 OULU
Finland
Kotipaikka Vantaa, Finland
Y-tunnus 0625905-6
Tel. +358 10 33 33280
Fax +358 10 33 28250
www.poyry.fi

1 JOHDANTO

Tämä Raahen Pyhtilänkankaan kaavarungon ja asemakaavan luontoselvitys on tehty alueen yleissuunnitelmaa varten.

Selvitysalueen rajaus on esitetty liitteessä 1.

Luontoselvitys perustuu suunnittelualueen luonnosta olemassa olevaan aineistoon sekä maastonselvityksiin. Selvitystä varten on koottu alueelta aiemmin laadittujen selvitysten tiedot sekä tarkistettu uhanalaisten kasvi- ja eläinlajien rekisteritiedot. Lisäksi aluetta on analysoitu karttojen ja ilmakuvien avulla. Tausta-aineistona käytetty kirjallisuus on esitetty lähdeluettelossa.

Maastonselvitykset tehtiin kasvillisuuden ja luontotyyppejen osalta 17.7.2012 (FM biologi Tiina Sauvola.), linnuston osalta 13.6.2012 ja 18.6.2012 (FT biologi Petri Lampila). Liito-oravan esiintymistä selvitettiin linnusto- ja kasvillisuus selvityksien yhteydessä.

Tarkastelualueelta kartoitettiin metsälain 10 §:n mukaiset metsäluonnon erityisen arvokkaat elinympäristöt, luonnonsuojelulain 29 §:n nojalla suojeltavat luontotyypit sekä muut luontoarvojensa kannalta huomioitavat alueet, kuten vesilain 2:11 §:n mukaiset vesiluonnon suojelutyypit ja uhanalaiset luontotyypit. Lisäksi havainnoitiin uhanalaisten ja muutoin huomioitavien lajien potentiaalisia esiintymisalueita. Alueelta on laadittu kasvillisuuskuviointi. Linnuston osalta alueelle tehtiin pesimälintulaskenta.

Luontoselvityksessä on selvitetty alueen luonnon ominaispiirteet ja annettu suositukset alueen maankäytön suunnittelulle.

2 KASVILLISUUS

2.1 Yleiskuvaus

Pyhtilänkankaan selvitysalue sijaitsee noin 2 km Raahen keskustasta itään. Alue rajautuu pohjoisessa Isoholmin, idässä Kesälän ja Järventölän, etelässä Lappasen ja lännessä Antinkankaan asuinalueisiin.

Luonnonmaantieteellisesti selvitysalue kuuluu keskiboreaalisen Pohjanmaan-Kainuun kasvillisuusvyöhykkeen läntiseen osaan. Pohjanmaan-Kainuun alue on Suomen havumetsävyöhykkeen sydänvyöhykettä. Sitä voidaan kutsua myös suureksi vaihtumisvyöhykkeeksi Etelä- ja Pohjois-Suomen välillä. Alueella esiintyy sekä eteläisiä että pohjoisia lajeja (Kalliola 1973).

Selvitysalueella luonnehtii kulttuurivaikutus. Alueella on muutamia viljelyskäytössä olevia pieniä peltoalueita sekä viljelyskäytöstä poistuneita niittyjä (Kuva 1). Lisäksi alueella on runsaasti vanhoja, jo metsittyneitä/pensoittuneita peltoalueita, joilla kasvaa mm. kiiltopajua, koivua ja haapaa (Kuva 1). Kenttäkerroksessa esiintyy runsaasti mesiangervoa. Lehtipuuvaltaiset alueet tunnistaa vanhoiksi pelloiksi sarkaojituksien ansiosta. Vanhat ojat näkyvät maastossa edelleen ja joidenkin ojien varsille on istutettu kuusi/mänty rivejä.

Kuva 1. Viljelyskäytössä oleva pelto (vasen). Viljelyskäytöstä poistunut, pensoittunut vanha pelto (oikea).

Selvitysalueella esiintyy myös kangasmetsiä. Lehtomaista kangasta esiintyy pienialaisesti selvitysalueen pohjoisosassa (Kuva 2). Lehtomaisen kankaan kenttäkerroksessa esiintyy metsävarpujen, kuten mustikan ohella myös ruohoja kuten metsäimmarretta ja käenkaalia. Lehtomaisen kankaan keskellä on myös pieni luhtamainen painanne, joka saa vetensä todennäköisesti alueen ojista. Luhtapainanteessa kasvaa mm. raatetta. Suurin osa alueen kangasmetsistä on tuoretta kangasta (Kuva 2). Tuoreen kankaan kenttäkerroksen yleisin laji on mustikka. Puustossa esiintyy männyn ohella kuusta.

Kuva 2. Lehtomaista kangasmetsää (vasen). Tuoretta kangasmetsää(oikea).

Selvitysalueen eteläosassa esiintyy kuivahkoa kangasmetsää (Kuva 3), jonka puusto koostuu lähinnä männystä. Kenttäkerroksen varvuista yleisin on puolukka, seassa kasvaa myös mustikkaa ja variksenmarjaa. Kulttuurivaikutus näkyy apiloiden, maitohorsman ja koiranputken kasvustoina. Alue on osittain kivikkoista. Kuivahkoa kangasmetsää esiintyy pienialaisesti myös selvitysalueen pohjoisosassa. Alueella on tehty harvennuksia (Kuva 3). Alueen kangasmetsiä käytetään virkistäytymiseen, alueella on runsaasti polkuja, joita koiranulkoiluttajat käyttävät hyödykseen.

Kuva 3. Kuivahkoa kangasmetsää (vasen). Harvennettua kuivahkoa kangasmetsää (oikea).

2.2 Uhanalaiset ja huomioitavat kasvit ja käävät

Uhanalaisten lajien esiintymien säilyminen on pyrittävä varmistamaan maankäytön suunnittelussa. Luonnonsuojelulain (N:o 1096, 45 §) mukaan on määrätty uhanalaisiksi lajit, joiden luontainen säilyminen Suomessa on vaarantunut.

Uhanalaisten lajien esiintymätiedot tarkistettiin Eliölajit-tietojärjestelmästä (Jouni Näpänkangas 13.6.2012). Selvitysalueelta ei ole tiedossa olevia uhanalaisten kasvilajein esiintymiä.

Maastokäynnillä havaittiin kurjenmiekan (*Iris pseudacorus*) (Kuva 4) esiintymiä Järventölään kulkevalta tieltä lähtevän kevyenliikenteenväylän viereisessä ojassa. Kurjenmieikka on rauhoitettu Oulun ja Lapin läänissä, mutta suunnittelualueella se saattaa olla viljelykarkulainen.

Kuva 4. Kurjenmieikka.

2.3 Huomioitavat luontotyypit

Maastaselvityksien perusteella selvitysalueella ei esiinny metsälain mukaisia luontotyyppisiä, luonnonsuojelulain mukaisia luontotyyppisiä (luonnonsuojelulaki 1996/1096 § 29) eikä vesilain mukaisia vesiluonnon suojelutyyppisiä (vesilaki 2011/587 § 2:11).

Uhanalaisten luontotyyppien tarkastelussa selvitysalue kuuluu Etelä-Suomen osaluueeseen (Raunio ym. 2008). Maastaselvityksien perusteella selvitysalueella ei esiinny uhanalaisia luontotyyppisiä.

3 LINNUSTO

Selvitysalueen pesimälinnusto tutkittiin maastoinventoinnein. Alueelle tehtiin pesimälintulaskenta kartoituslaskentamenetelmällä kahtena erillisenä laskentakertana. Laskennassa keskeisimpänä tavoitteena pidettiin selvitysalueen ja sen välittömän vaikutusalueen linnuston selvittämistä sekä uhanalaisten, EU:n lintudirektiivin liitteen I lajien tai muutoin suojelullisesti huomionarvoisten lintulajien esiintymisen selvittämistä. Tämän lisäksi selvityksessä huomioitiin myös alueen muu lintulajisto, jolla on keskeinen merkitys määrittäessä alueen linnuston kokonaisarvoa.

Pesimälinnusto koostuu alueen peruslajistosta, pääasiassa metsän yleislinnuista, havumetsän linnuista sekä pellon ja rakennetun maan linnuista. Kartoituksissa havaittiin 32 lajia (Taulukko 1), joiden voidaan tulkita pitäneen reviiriä alueella. Parimääräarvio on 91. Selvitysalueen koko on noin 0,5 km², joten kertomalla luku kahdella saadaan yleinen lintutiheyttä kuvaava luku paria/km². Pyhtilänkankaan selvitysalueeseen kuuluu sekä metsävaltaista biotooppia, että pientaloaluetta. Laskennallinen tiheys 182 paria/km² on varsin keskimääräinen keski- ja pohjoissuomalaisen vastaavan elinympäristön parimäärä. Runsaimmat lajit olivat pajulintu *Phylloscopus trochilus* (24 paria/km²), peippo *Fringilla coelebs* (18 paria/km²) ja vihervarpunen *Carduelis spinus* (16 paria/km²). Lisäksi havaittiin nauru- ja kalalokki, jotka eivät pesi alueella.

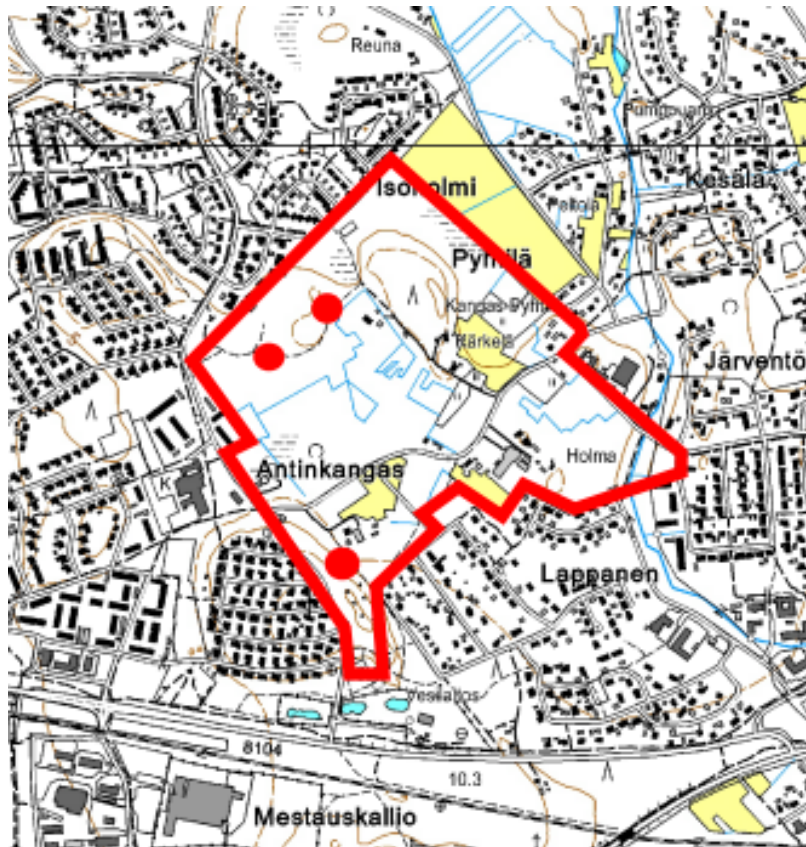
3.1 Suojelullisesti huomattavat lajit

Havaituista lajeista vain leppälintu *Phoenicurus phoenicurus* (3 havaittua paria, eli 6 paria/km²) kuuluu Suomen kansainvälisiin vastuulajeihin (EVA) (Leivo 1996). Laji tulee ottaa huomioon maankäyttöä suunniteltaessa. Laji on kolopesijä ja suosii mäntyvaltaisia kuivia kankaita, mutta viihtyy myös puustoisissa pihossa ja puistoissa. Mikäli alueen puustoisuus pääosin säilyy ja alueelle ripustetaan lajille soveltuvia pönttöjä, voi se jopa parantaa lajin elinmahdollisuuksia. Lähialueelle vietävät pöntöt on myös toimiva tapa korvata mahdollinen elinympäristön menetys. Leppälinnun havainnot on esitetty kuvassa 5.

Taulukko 1. Tarkastelualueella havaitut pesimälinnut ja niiden parimäärät

Laji	Paria/km ²	Laji	Paria/km ²
Pajulintu	24	Pikkuvarpunen	4
Peippo	18	Rautiainen	4
Vihervarpunen	16	Talitiainen	4
Keltasirkku	8	Töyhtötiainen	4
Kirjosieppo	8	Fasaani	2
Lehtokerttu	8	Haarapääsky	2
Punarinta	8	Harakka	2
Räkättirastas	8	Harmaasieppo	2
Sinitiainen	8	Hemppo	2
Laulurastas	6	Hömötiainen	2
Leppälintu (EVA)	6	Kuusitiainen	2
Punakylkirastas	6	Mustarastas	2
Varis	6	Naakka	2
Hernekerttu	4	Tiltalti	2
Hippiäinen	4	Varpushaukka	2
Käpylinnut	4	Viherpeippo	2

Yht. 32 lajia	182 paria/km²
----------------------	---------------------------------

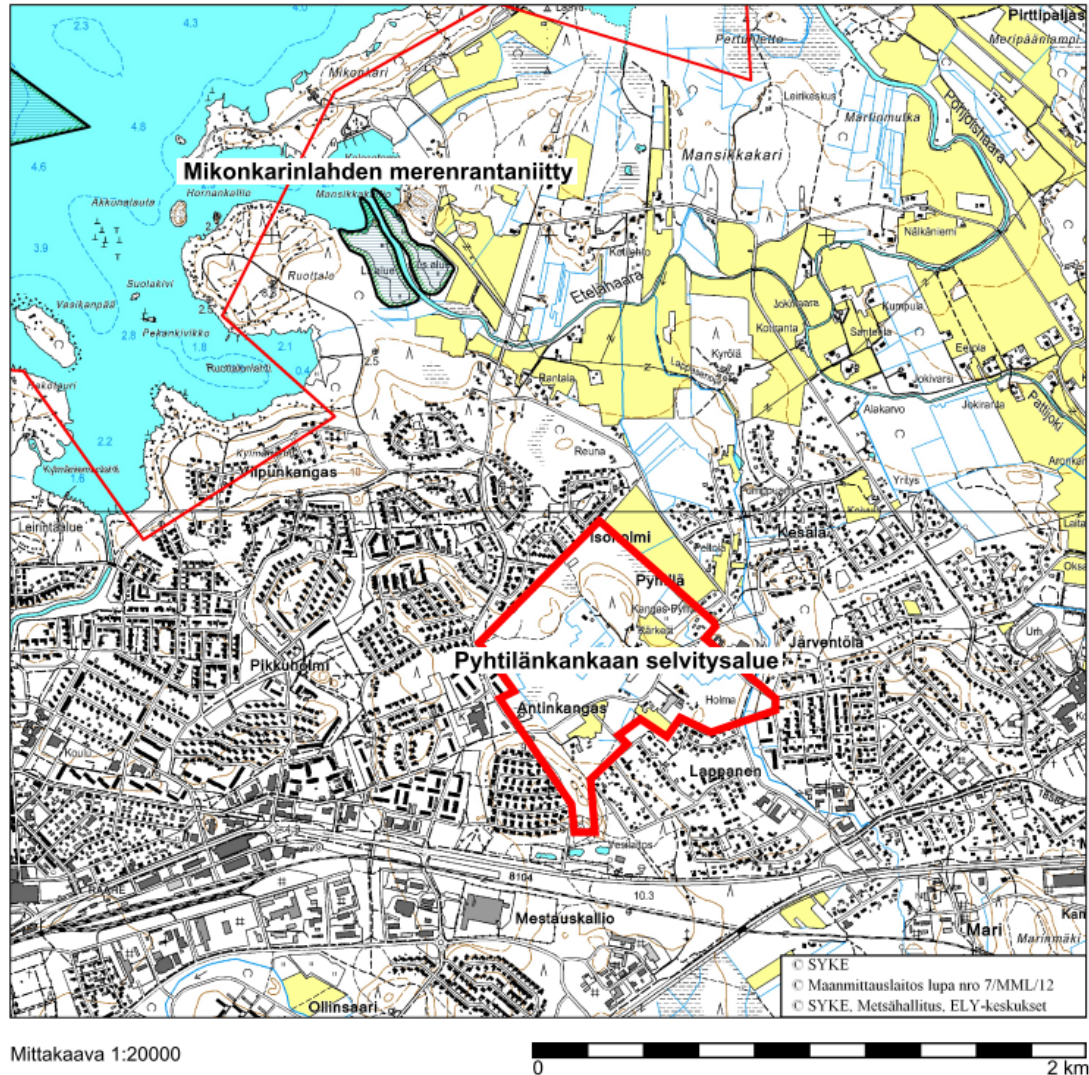
Kuva 5. Leppälinnun havainnot (3 kpl punainen ympyrä).

4 LIITO-ORAVA

Liito-oravan elinympäristöjä havainnoitiin linnusto- ja kasvillisuuden maastoselvityksien yhteydessä. Alueella ei havaittu liito-oravaa. Laji ei todennäköisesti käytä aluetta lisääntymis-, ruokailu- tai levähdyspaikkana.

5 SUOJELUALUEET

Selvitysalueella ei sijaitse luonnonsuojelualueita tai luonnonsuojeluohjelmiin kuuluvia kohteita. Lähin luonnonsuojelualue Mikonkarinlahden merenrantaniitty (LTA202065) sijaitsee noin 1 km selvitysalueesta pohjoiseen (Ympäristöhallinto 2012).

Kuva 6. Selvitysalueen lähellä sijaitsevat suojelualueet (Ympäristöhallinto 2012).

6 SUOSITUKSET MAANKÄYTÖN SUUNNITTELULLE

Selvitysalue sijaitsee noin 2 km Raahen keskustasta itään. Selvitysalueen kasvillisuutta luonnehtii kulttuurivaikutus. Alueella on viljelykäytössä olevia ja käytöstä poistuneita pelloja. Osa pelloista on metsittynyt. Alueen metsät ovat pääasiassa tuoreen kankaan havupuuvaltaisia metsiä. Alueen pohjoisosassa esiintyy lehtomaista ja eteläosassa kuivahkoa kangasmetsää.

Selvitysalueelta ei ole tiedossa olevia uhanalaisten kasvilajein esiintymiä. Maastokäynnillä havaittiin kurjenmiekan esiintymiä. Kurjenmiekkä on rauhoitettu Oulun ja Lapin läänissä, mutta suunnittelualueella se saattaa olla viljelykarkulainen. Lajin esiintymät sijaitsevat kevyenliikenteen väylän läheisessä ojassa, eikä näitä esiintymiä tarvitse huomioida maankäytön suunnittelussa.

Selvitysalueella ei esiinny metsälain mukaisia luontotyyppejä, luonnonsuojelulain mukaisia luontotyyppejä eikä vesilain mukaisia vesiluonnon suojelutyyppejä. Myöskään uhanalaisia luontotyyppejä ei havaittu.

Selvitysalueen linnusto on tavanomaista alueen peruslajistosta sekä metsän yleislinnustoa. Havaituista lajeista vain leppälintu kuuluu Suomen kansainvälisiin vastuulajeihin (EVA). Laji tulee ottaa huomioon maankäyttöä suunnitellessa. Laji on kolopesijä ja suosii mäntyvaltaisia kuivia kankaita, mutta viihtyy myös puustoisissa pihossa ja puistoissa. Mikäli alueen puustoisuus pääosin säilyy ja alueelle ripustetaan lajille soveltuvia pönttöjä, voi se jopa parantaa lajin elinmahdollisuuksia. Lähialueelle vietävät pöntöt on myös toimiva tapa korvata mahdollinen elinympäristön menetys. Lajia ja sille sopivia elinympäristöjä esiintyy myös muualla alueen ympäristössä.

Alueella ei havaittu liito-oravaa. Laji ei todennäköisesti käytä aluetta lisääntymis-, ruokailu- tai levähdyspaikkana.

Selvitysalueella ei sijaitse luonnonsuojelualueita tai luonnonsuojeluohjelmiin kuuluvia kohteita.

7 LÄHTEET

Kalliola, R. 1973. Suomen kasvimaantiede. WSOY. Porvoo.

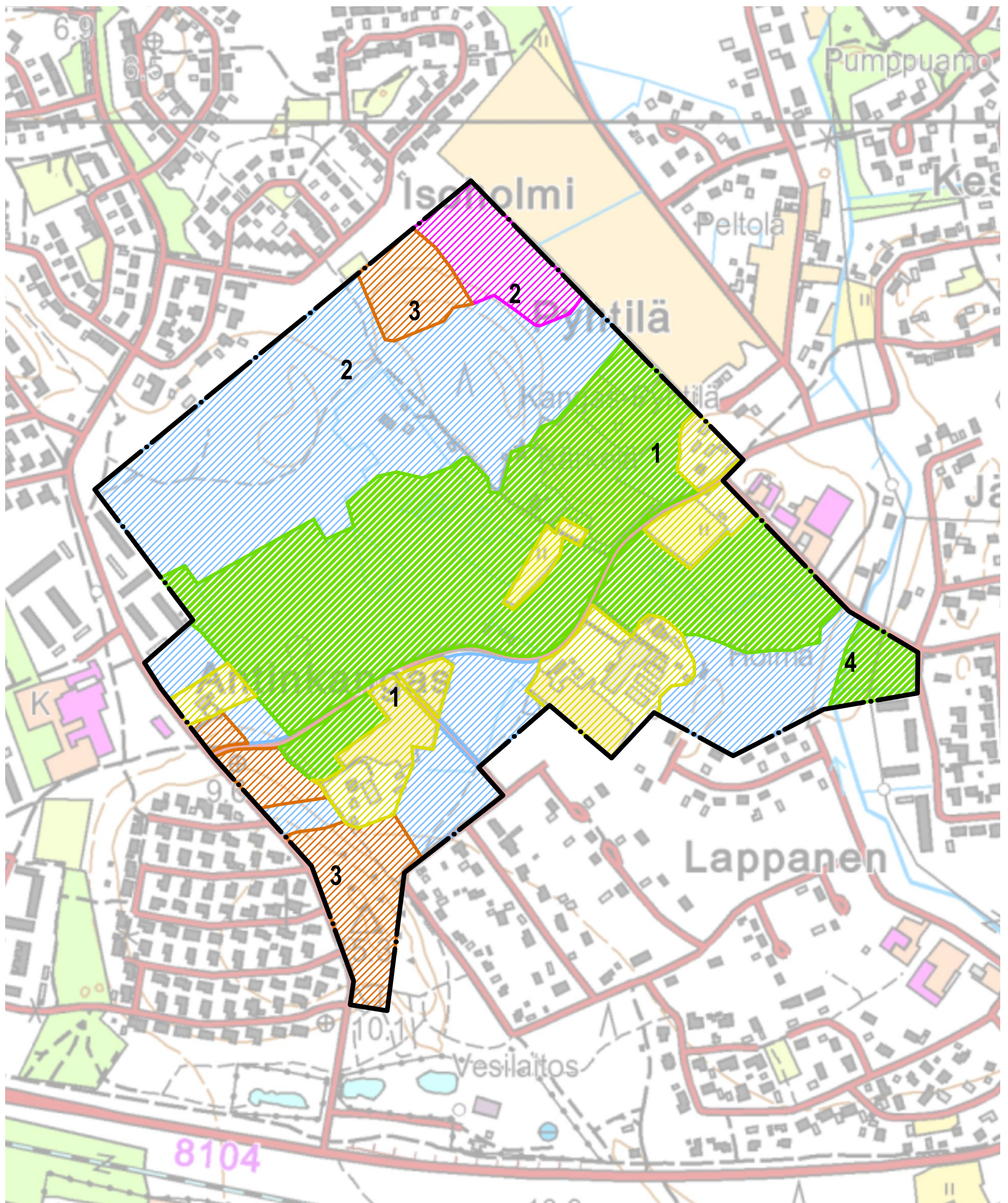
Leivo, M. 1996: EVA Suomen kansainvälinen erityisvastuu linnustonsuojelussa. Linnut 31: 34-39.

Rassi, P., Hyvärinen, E., Juslen, A. & Mannerkoski, I. (toim.). 2010: Suomen lajien uhanalaisuus, punainen kirja 2010. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki.

Raunio, A., Schulman, A. & Kontula, T. (toim.). 2008: Suomen luontotyyppien uhanalaisuus. Suomen ympäristökeskus, Helsinki. Suomen ympäristö 8/2008. Osat 1 ja 2.

Väisänen, R.A.; Lammi, E. & Koskimies, P. (1998): Muuttuva pesimälinnusto. Otava.

Ympäristöhallinto 2012: OIVA - Ympäristö- ja paikkatietopalvelu osoitteessa: <http://www.p2.ymparisto.fi/scripts/oiva.asp>. www-dokumentti, selauspäivä 30.8.2012.

- Tuore kangas
- Kuivahko kangas
- Lehtomainen kangas
- Lehtimetsä / pensas
- Pelto / pihapiiri
- 1-4** Valokuvien ottopaikat

Liite 1. Kasvillisuuskuviointi

